

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

Osnovnošolci in branje

Raziskovalna naloga

Slika 1: Branje

Avtor: Maša Hržica Stante, 8. a

Ana Pilih, 8. a

Nika Petrak, 8. a

Mentorica: Lidija Ulaga, prof.

Jezikovni pregled: Mateja Hrastnik, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2020

Kazalo vsebine

1	Uvod	6
2	Namen raziskovalne naloge.....	6
2.1	Hipoteze	7
2.2	Metode dela.....	7
3	Sporazumevanje	9
3.1	Pomen sporazumevalnih dejavnosti.....	9
4	Branje	9
4.1	Branje kot temeljna dejavnost pridobivanja znanja	10
4.2	Razvoj bralne spretnosti.....	11
4.3	Bralni razvoj	11
4.4	Lastnosti dobrega bralca	13
4.5	Bralna motivacija.....	14
5	Anketiranje	16
5.1	Rezultati anketiranja	17
5.1.1	Kakšen je tvoj odnos do branja?.....	17
5.1.2	Kakšen je tvoj najpogostejši motiv za branje?	19
5.1.3	Katere vrste gradiv najpogosteje bereš?	20
5.1.4	Katero zvrst knjig najraje bereš?	21
5.1.5	Kdo najbolj vpliva na tvoj izbor gradiva?	22
5.1.6	Na kakšen način bi te knjižničarka in učitelji pritegnili k branju?	24
5.1.6.1	Zanimivost knjig	24
5.1.6.2	Nove knjige	25
5.1.6.3	Pogovori o knjigah	26
5.1.6.4	Srečanja s pesniki ali pisatelji	27
5.1.6.5	Kvizi in uganke	27
5.1.6.6	Priporočani sezname knjig.....	28
5.1.7	Kako pogosto bereš?.....	29
5.1.8	Kako pogosto berejo tvoji starši?	32

5.1.9	Ali se o prebrani knjigi s kom pogovarjaš?	33
5.1.9.1	Pogovor s starši	33
5.1.9.2	Pogovor z vrstniki	34
5.1.9.3	Pogovor z učitelji	35
5.1.9.4	Pogovor s knjižničarko.....	36
5.2	Potrditev hipotez.....	37
6	Zaključek	39
7	Viri in literatura	40
7.1	Viri slik	40
8	Priloge.....	41

Kazalo slik

Slika 1: Branje	1
-----------------------	---

Kazalo grafov

Graf 1: Odnos učencev do branja	17
Graf 2: Odnos učencev do branja – primerjava po spolih.....	18
Graf 3: Motiv za branje	19
Graf 4: Vrste branega gradiva	20
Graf 5: Zvrsti branih knjig v posameznem razredu.....	21
Graf 6: Zvrsti branih knjig v odvisnosti od razreda	22
Graf 7: Vpliv na izbor knjig po razredih	22
Graf 8: Vpliv na izbor knjig	23
Graf 9: Vpliv zanimivosti knjig na branje.....	24
Graf 10: Vpliv obveščanja o novih knjigah na branje.....	25
Graf 11: Vpliv pogovorov o knjigah na branje	26
Graf 12: Vpliv srečanj s pesniki ali pisatelji na branje.....	27
Graf 13: Vpliv reševanja kvizov in ugank na branje.....	28
Graf 14: Vpliv priporočenih seznamov knjig na branje	28
Graf 15: Pogostost branja med učenci po razredih.....	29
Graf 16: Pogostost branja med učenci.....	30
Graf 17: Pogostost branja med učenci v odvisnosti od spola.....	31
Graf 18: Pogostost branja med starši.....	32

Graf 19: Pogovor s starši o prebranih knjigah.....	33
Graf 20: Pogovor z vrstniki o prebranih knjigah.....	34
Graf 21: Pogovor z učitelji o prebranih knjigah.....	35
Graf 22: Pogovor s knjižničarko o prebranih knjigah	36

Povzetek

Branje je dejavnost, ki nas spremlja od rojstva. Potrebujemo in uporabljamo ga vse življenje. Ima moč, da nas preobrazi. Poveže nas z drugimi in med seboj enakimi. Z branjem se lahko zabavamo, umirimo in za trenutek pozabimo na vsakdanje skrbi. Žal zadnja leta branje vse bolj izgublja na veljavi. Izpodrinja ga pridobivanje informacij iz različnih medijev, kjer pa je branje hitro, nezbrano in površinsko.

V raziskovalni nalogi smo želele ugotoviti, kako je branje priljubljeno med učenci Osnovne šole Hudinja

Ugotovile smo, da na naši šoli učenci zelo radi, oziroma radi berejo. Zelo malo je učencev, ki branja ne marajo. Učenke nekoliko raje in pogosteje berejo kot učenci. Vsi najraje berejo za bralno značko in domače branje, sledi branje za razvedrilo oziroma zabavo. Za branje izbirajo različne vrste gradiva. Posegajo po leposlovnih knjigah, revijah, pa tudi po strokovnih knjigah. Učenci si gradivo za branje najpogosteje izbirajo sami, knjižničarka in učitelji pa bi lahko učence k branju najbolj vzpodbudili z večjo in še zanimivejšo zbirko knjig, kot jo že imamo. Največ učencev bere vsak dan in skoraj vsak dan. Tudi starši naših učencev so dober zgled, saj po knjigah radi in redno posegajo. Berejo zelo različno. Nekateri le občasno, nekateri nekajkrat na mesec, nekateri ena do dvakrat na teden, nekateri pa tudi vsak dan. Zelo malo je staršev, ki nikoli ne berejo. Starši so našim učencem velikokrat dobri poslušalci, saj jim učenci radi pripovedujejo vsebino prebranih knjig. O prebranih knjigah se učenci pogovarjajo tudi z učitelji, seveda pa tudi s prijatelji.

1 Uvod

Branje je potovanje
na barkah besed prek tišine –
molčiš in poslušáš čenčanje
daljav in sveta iz bližine.
Brina Štampe Žmavc

Branje, beseda, ki jo pogosto slišimo. Spremlja nas na vsakem koraku, praktično od rojstva. Že novorojenčki in zelo majhni dojenčki uživajo v branju in se s tem veliko naučijo. Na začetku spoznavajo melodijo jezika, nove glasove in zvoke, razločujejo različne barve glasov in opazujejo našo mimiko. Hkrati se učijo prepoznavati čustva in s tem povezano vsebino prebranega besedila. Branje nas potem spremlja celo življenje. Omogoča nam, da smo seznanjeni z informacijami, ki jih najdemo v pisnih virih.

2 Namen raziskovalne naloge

Ljudje smo v današnjem času obkroženi z različnimi mediji, na razpolago nam je ogromno aktivnosti. Ena izmed njih je tudi branje, dejavnost, ki nas od rojstva spremlja praktično na vsakem koraku. Nekateri ljudje se rodijo kot bralci, nekateri to postanejo kasneje.

Me že od malega zelo rade posegamo po knjigah. Zato smo vsako leto na prireditvi ob zaključku bralne značke zelo žalostne, saj opazamo, da vsako leto manj učencev osvoji to priznanje. Na razredni stopnji je učencev, ki osvojijo bralno značko še precej, nato pa število močno upada. Vedno znova se sprašujemo, zakaj. Ali učenci naše šole res ne berejo radi?

Na to vprašanje smo poskušale odgovoriti v naši letošnji raziskovalni nalogi. Vemo, da je bilo o tem že veliko napisanega in raziskanega. Vendar, vsaka šola je poglavje zase. Želele smo ugotoviti, kakšen odnos do branja imajo učenci naše šole, kakšen je njihov najpogostejši motiv za branje in kakšno vrsto gradiva najraje berejo. Ker nas lahko za branje navduši marsikdo, nas je zanimalo, kdo najbolj vpliva na izbor branega gradiva pri učencih naše šole.

Zanimalo nas je, kako bi učitelji in knjižničarka učence bolj pritegnili k branju, kako pogosto berejo učenci naše šole ter kako pogosto berejo naši starši, ki so nam lahko dobri vzorniki branja.

Čisto na koncu nas je zanimalo, s kom se učenci naše šole o prebranih knjigah pogovarjajo.

2.1 Hipoteze

V svoji raziskovalni nalogi smo si postavile naslednje hipoteze:

1. Učenci naša šole ne berejo radi.
2. Učenci se sami odločajo, katero gradivo bodo brali.
3. Učenci najraje listajo in berejo revije.
4. Najpogostejši motiv za branje učencev sta bralna značka in domače branje.
5. Učitelji in knjižničarka bi učence k branju pritegnili s ponudbo zanimivih knjig.
6. Učenci berejo 1– do 2– krat na teden.
7. Učenci se o prebranih knjigah vedno pogovorijo s svojimi starši.
8. Učenke berejo raje kot učenci.
9. Učenke berejo pogosteje kot učenci.

2.2 Metode dela

Pri raziskovalnem delu smo uporabljale naslednje metode dela:

- metoda dela s pisnimi viri,
- anketa,
- metoda statistične obdelave podatkov.

Uporaba različnih metod nam omogoča izvedbo primerjave rezultatov ter boljše ovrednotenje le teh. Na ta način lažje potrdimo raziskovalne hipoteze.

Metodo dela s pisnimi viri smo uporabile v teoretičnem uvodu, kjer smo raziskovale, kaj je sporazumevanje, kaj je branje, kako se branje razvija in kakšna je motivacija za branje.

Osrednjo metodo naše raziskovalne naloge je predstavljala anketa, ki smo jo v empiričnem delu naloge analizirale in podatke statistično obdelale.

Ker smo želele pripraviti čim boljše, strokovno kar se da izpopolnjeno raziskovalno nalogo, je izdelava le-te potekala po naslednjih korakih:

- Za začetek smo se lotile iskanja literature na temo sporazumevanja in branja.
- Na osnovi prebranega in seveda tistega, kar smo že slišale o branju, smo se odločile, kaj točno želimo v raziskovalni nalogi ugotoviti. Zastavile smo si hipoteze.
- Na podlagi predpostavljenih hipotez smo nato oblikovale anketni vprašalnik.
- Anketne vprašalnike smo razdelile učencem od 2. do 9. razreda.
- Sledila je analiza odgovorov in oblikovanje grafov ter pisanje komentarjev.
- Raziskovalno delo se je zaključilo s pripravo poročila o našem raziskovalnem delu.

Pri svojem delu smo potrebovale predvsem računalnik, anketne vprašalnike ter zvezek za beleženje podatkov, ki smo jih pridobile z analizo anketnih vprašalnikov, drugih, kakšnih posebnih pripomočkov, pa nismo potrebovale.

3 Sporazumevanje

Sporazumevanje (komunikacija) je izmenjavanje besedil med ljudmi. Zajema najmanj dve osebi: tistega, ki govori ali piše, in tistega, ki posluša ali bere. Je ena od oblik človekove družbene dejavnosti, verjetno najpogostejša in najpomembnejša.

Sporočanje obsega sporočanje in sprejemanje besedil. Oseba A kaj sporoča osebi B, ta pa njeno besedilo sprejme in ga, če obvlada isti jezik, razume. Oseba A je torej sporočevalec, oseba B pa prejemnik. Sporočevalec je lahko govorec ali pisec, prejemnik pa poslušalec ali bralec (Bešter, 2000).

3.1 Pomen sporazumevalnih dejavnosti

Da človek zna brati, pisati, govoriti in poslušati, je pomembno, saj ni možnosti, da bi normalno funkcioniral v okolju, kjer živi, če tega ne bi obvladal. Bolj ko je razvito okolje, bolj pismen mora biti posameznik, da se znajde v njem. Tako npr. za posameznika v visoko razviti informacijski družbi ni dovolj, da zna brati in pisati, ampak mora biti npr. tudi računalniško pismen, saj mu to olajša funkcioniranje v tem okolju. Po drugi strani pa je za pripadnika nekega plemena v Afriki že to, da zna brati, pokazatelj visoke pismenosti. Težko je reči, kateri člen je najpomembnejši v verigi posameznikov, društev ali družbe kot celote, ki naj bi nepismenega otroka oblikoval v dobrega bralca in uspešnega uporabnika jezika. V verigi so zagotovo poleg staršev učitelji in drugi strokovnjaki na šoli, za katere je pri otrokovem opismenjevanju jasno opredeljena vloga z vzgojnim in učnim programom. Branje je namreč tista spretnost in sposobnost, ki v učnem procesu še vedno predstavlja enega od glavnih virov učenja. Sodi v sklop štirih temeljnih jezikovnih sposobnosti – k poslušanju, govorjenju in pisanju. Takšno pojmovanje umešča branje najprej v okvir pouka slovenščine, a kot učna spretnost presega ta okvir in sega tudi na vsa druga učna področja (povz. po Pečjak, 2002).

4 Branje

Brati pomeni razpoznavati znake in jih vezati v besede (SSKJ, <http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D4997>).

Pečjak navaja definicijo branja iz Pedagoške enciklopedije (1989): "Branje pomeni prepoznavati črke (grafeme) v pisani ali tiskani obliki (ki jih izgovarjamo ali ne), prehajanje z očmi čez to, kar je napisano ali natiskano, sprejemati informacije (sporočila) iz besedila,

prenesti znake pisanega jezika v slušne znake (znake govornega jezika). Branje je komunikacijski proces, v katerem besedilo prenaša sporočilo, bralec pa ga sprejema. Pogoji odvijanja komunikacijskega procesa pa je skupna koda oz. usklajenost bralčeve kode in kode besedila.”

Branje je vizualno, glasovno, kontrolirano in avtomatizirano prepoznavanje besed (Pečjak in Gradišar, 2002).

Branje je izrazito individualna jezikovna dejavnost. Med vsemi jezikovnimi zmožnostmi nam je edino branje na razpolago v neomejenih količinah, saj poteka v samoti in zanj potrebujemo le knjigo in svoj čas. Branje vedno terja aktivno interakcijo z besedilom, ki se je neizkušeni bralci včasih zavejo kot napor, ko naletijo na težave pri razumevanju besedila.

Zaradi dejavne bralčeve udeležbe je branje tudi nenadomestljiva vaja v rabi jezika in prispeva k izboljšanju vseh drugih jezikovnih zmožnosti: k boljšemu pisanju, saj bralec ves čas branja opazuje pisano rabo jezika v vseh njenih posebnostih, kot boljšemu poslušanju, ker se bralec ves čas uči pazljivo slediti besedilu, in k razvitejšemu govoru, ker bralec spoznava izrazne možnosti jezika in pridobiva nove besede (Grosman, 2003).

4.1 Branje kot temeljna dejavnost pridobivanja znanja

Branje v šoli še vedno ostaja najučinkovitejše sredstvo za usvajanje znanja, čeprav se viri informacij hitro spreminjajo. Vsebina šolskih sistemov se je skozi stoletja precej spreminjala, branje pa, kot najpomembnejša sestavina pismenosti in sredstvo učenja, vztrajno kljubuje spremembam in ostaja temeljna sestavina vseh šolskih programov. Branje nam omogoča, da se spremembam lažje prilagodimo. Mediji, ki prinašajo poplavo različnih informacij, zahtevajo od sodobnih bralcev, da branje prilagajajo tej različnosti in ga tudi uporabljajo za različne namene ali funkcije (Pečjak in Gradišar, 2002).

Rezultati s področja branja kažejo, da so učinkoviti tisti bralci, ki k branju pristopajo ”strateško”. To pomeni, da svoj pristop k branju prilagajajo namenu in cilju branja – za različne namene in cilje branja zavestno izbirajo in uporabljajo različne bralne strategije (Eržen, 2011).

Branje v funkciji učenja terja, da bralec pozna tudi učinkovite bralne učne strategije, ki mu omogočajo, da informacije ne le spozna, temveč jih zna glede na namen tudi izbrati in učinkovito porabiti (Pečjak in Gradišar, 2002).

Bralne strategije so zavestno načrtovani pristopi, ki jih bralec uporabi zato, da bi dosegel določen cilj ali izvedel določeno dejavnost. Cilj bralnega pouka pa ni poučevanje bralnih strategij, pač pa razvijanje samostojnega in "strateškega" bralca (Eržen, 2011).

Številni izobraževalni sistemi, med njimi tudi naš, umeščajo sodobni bralni pouk v t. i. komunikacijski model učnega jezika, za katerega je značilno, da pojmuje branje kot eno od štirih temeljnih jezikovnih komunikacijskih dejavnosti (poleg poslušanja, govorjenja, branja), ki ima za cilj usposobiti učenca za učinkovito jezikovno komunikacijo z okoljem.

Sodobni bralni pouk si za cilj postavlja pripeljati učence ob koncu obveznega šolanja do stopnje bralne pismenosti. Pri opredelitvi pojma si lahko pomagamo z definicijo bralne pismenosti, ki pravi, da je bralna pismenost sposobnost razumeti in uporabiti tiste pisne jezikovne oblike, ki jih zahteva delovanje v družbi in/ali so pomembne za posameznika. To pomeni, da je bralno pismen tisti, ki bere tekoče, prebrano razume in je sposoben informacije, dobljene z branjem, uporabljati pri reševanju učnih in življenjskih problemov ter za osebno rast. Bralno pismen človek je sposoben fleksibilno uporabljati različne tehnike branja glede na vrsto bralnega gradiva in cilj branja (Pečjak in Gradišar, 2002).

4.2 Razvoj bralne spretnosti

Bralna pismenost, ki jo učenci pridobimo že v osnovni šoli, je temeljna za uspešno šolanje, kasneje pa za vključevanje in dejavno sodelovanje v družbi, v poklicnem in kulturnem življenju. Dober bralni razvoj vodi učenca največkrat do visokošolskega izobraževanja. Če pa se učenci ne naučijo tekočega branja in dobrega razumevanja, to lahko pripelje do težav pri učenju in razvijanju novih spretnosti.

4.3 Bralni razvoj

Številni avtorji pri opredelitvi bralnega razvoja izhajajo iz Piagetove teorije kognitivnega razvoja. Iz Piagetove teorije kognitivnega razvoja je izhajala tudi Challova. Model vsebuje šest stadijev. Prehodi na višje stopnje so pogojeni s kognitivnim razvojem posameznika, ki je

eden od pogojev za prehod na višjo stopnjo bralnega razvoja. Bralni stadiji si sledijo v logičnem zaporedju. Nobenega izmed njih ni mogoče preskočiti.

Stadij 0 – predbralno obdobje (priprava na branje), od rojstva do 6. leta

Ta stopnja traja najdlje in je čas največjih sprememb v otrokovih bralnih oziroma predbralnih sposobnostih. Otrok zaradi vpliva okolja, v katerem živi, pridobiva znanja o črkah, besedah in knjigah ter spoznava različne vidike jezika in naravo besed. Pri pet do sedemletnih otrocih se pojavi metajezikovno zavedanje. Razvijajo pa se tudi nekatere sposobnosti, ki so pomembne za branje, še posebej zaznavne sposobnosti vidnega in slušnega razločevanja.

Stadij 1 – obdobje začetnega branja ali dekodiranja, starost od 6 do 7 let

V tem obdobju se otroci naučijo črk ter ponotranjijo kognitivno znanje o jeziku – znajo prepoznati napako. Dokončno naj bi razvili vidno razločevanje, delno pa tudi slušnega. V tem obdobju gredo skozi tri faze. Najprej so bolj pozorni na pomen besed kot na obliko, zato so pri branju lahko natančni (npr. preberejo besedo, ki sicer pomensko ustreza sobesedilu, vendar ni prava). Kasneje postanejo bolj pozorni na grafično podobo besed, v tretji fazi pa naj bi prišlo do sinteze obojega – otroci berejo gladko in natančno.

Stadij 2 – utrjevanje spretnosti branja (tekoče branje), starost od 7 do 8 let

Ta stopnja ni namenjena pridobivanju novih informacij, temveč utrjevanju tistega, kar smo se naučili na prejšnji stopnji. Učenec se uri v hitri in natančni prepoznavi črk in besed ter izboljšuje bralno tehniko, da bi ponotranjil spretnost dekodiranja oziroma avtomatiziral tehniko branja. Ko dekodiranje postane avtomatično, se več pozornosti nameni višjim ravnam razumevanja in predelave besedila. Do avtomatizacije pride z veliko vaje in ponavljanja. Otrok naj bi v tem obdobju bral znane knjige z veliko slikovnega gradiva, iz katerega že delno prepozna vsebino.

Stadij 3 – branje za učenje (odkrivanje pomena), starost od 9 do 14 let

Na tej stopnji z branjem pridobivamo nove informacije. Bolj kot izgovorjava postanejo pomembni pojmi in informacije. Branje postane sredstvo za pridobivanje znanja, torej branje za učenje. Vendar pa učenec besedilo še vedno presoja samo iz enega vidika. Na začetku pogled na informacije iz besedila izraža z vidika avtorja in jih sprejema nekritično. Kasneje je sposoben vzpostaviti razmerje do besedila, analizirati, sintetizirati in se kritično odzvati na prebrana stališča.

Stadij 4 – večstranski pogled na prebrano (odnosi in stališča), od 14 do 18 let

Bralec v tem obdobju zaradi znanja, pridobljenega v času šolanja in dosežene stopnje v spoznavnem razvoju sprejema, primerja in presoja prebrano z več zornih kotov.

Stadij 5 – konstrukcija in rekonstrukcija (pogled na svet), od 18. leta naprej

Glavna značilnost te stopnje je konstruktivnost. Bralec sam izgrajuje svoj sistem znanja s pomočjo velikih miselnih procesov – analize, sinteze in vrednotenja. Pristop k branju postane selektiven in fleksibilen. Branje je učinkovito zaradi širokega splošnega znanja in specifičnega znanja na področju, o katerem beremo. Z abstrakcijo in generalizacijo lahko bralec oblikuje lastno stališče do stališča drugih (Pečjak, 1999).

4.4 Lastnosti dobrega bralca

Lastnosti dobrih bralcev po Grosmanovi (2006) so:

- *Dobri bralci so dejavni bralci.*

Od samega začetka se jasno zavedajo cilja svojega branja. Ves čas ocenjujejo, če je besedilo in njihovo branje skladno z njihovim ciljem.

- *Dobri bralci pred branjem pogledajo in zaznajo strukturo besedila in tiste dele besedila, ki so za njihovo branje najbolj pomembni.*

- *Dobri bralci med branjem pogosto napovedujejo, kaj bo sledilo.*

Berejo tudi selektivno in se ves čas odločajo o lastnem branju: kaj je treba skrbno prebrati in kaj hitro, česa ni treba brati in kaj je potrebno ponovno prebrati, itd.

- *Dobri bralci pomen, ki ga tvorijo med branjem, zavestno gradijo, popravljajo in se o njem sprašujejo.*

- *Dobri bralci poskušajo določiti pomen neznanih besed in konceptov ter po potrebi razmišljajo o nekonsistentnosti in belih lisah besedila.*

Besedilo primerjajo in vključujejo v svoje prejšnje znanje, ki ga ves čas uporabljajo. Razmišljajo o piscih besedil, njihovih stilih, prepričanjih, namenih, zgodovinskem okolju, itd. Svoje razumevanje besedila nadzorujejo in branje po potrebi prilagajajo. Ocenjujejo kakovost in vrednost besedila in se na besedilo odzivajo na različne načine.

- *Dobri bralci prebirajo razne vrste besedil na različne načine.*

Pri branju pripovednih besedil pozorno opazujejo dogajalno okolje in osebe. Kadar berejo razlagalna besedila, pogosto pišejo povzetke prebranega.

- *Pri dobrih bralcih procesiranje besedila ne poteka samo med branjem, marveč tudi med kratkimi presledki med branjem in celo po zaključku branja.*

Razumevanje je trajna, naporna in zahtevna dejavnost, vendar je za dobre bralce vir zadovoljstva in ustvarjalnosti.

4.5 Bralna motivacija

Bralna motivacija je nadpomenka za različne dejavnike, ki posameznika motivirajo za branje, dajejo branju smisel in ga spodbujajo, da vztraja pri bralni aktivnosti do konca. S pozitivno bralno motivacijo branje postane pozitivna dejavnost, s katero pridobivamo nova znanja in bralne izkušnje (Župančič, 2011).

Pogosto naletimo na delitev na zunanjo in notranjo motivacijo. Na splošno velja, da je notranja motivacija za branje, ki izhaja iz notranje želje in potreb posameznika, bolj učinkovita od zunanje in vodi do trajnejšega bralnega interesa. Zunanja motivacija, ki jo spodbujajo zunanji dejavniki (npr. ocena, pohvala), pa vpliva na vedenje začasno in zato ne vodi do trajnih interesov. Za izrazito zunanje motiviranega bralca je prebrana knjiga le sredstvo, da dobi npr. dobro oceno, za notranje motiviranega bralca pa je prebrana knjiga predvsem vir zadovoljstva in užitka (Pečjak, Bucik, Gradišar in Peklaj, 2006).

Notranje in zunanje spodbude vplivajo na učence na različne načine. Notranje spodbude so nujne za vseživljenjsko, prostovoljno branje. Imajo določen vpliv in vzbudijo dalj časa trajajočo bralno dejavnost. Notranja motivacija vodi k pogostejšemu in po navadi vseživljenjskemu branju ter prispeva k večji bralni in učni uspešnosti. (Pečjak idr., 2006).

Strokovnjaki po svetu in pri nas namenjajo vedno večjo pozornost upadanju bralne motivacije s starostjo oz. leti šolanja, hkrati pa opozarjajo tudi na velike razlike med spoloma.

Ob vstopu v šolo so učenci motivirani tako za branje kot za učenje. Želijo se čimprej naučiti samostojno brati. Na prehodu z nižje na višjo stopnjo šolanja pa se motivacija za branje znatno zmanjša. Na višji stopnji se navadno zmanjša storilnostna motivacija za učenje pri vseh predmetih in učnih dejavnostih. Posledično se s tem zmanjša tudi motivacija za branje.

Branje je z leti šolanja vedno bolj povezano z učenjem oz. z učnim uspehom – za boljši uspeh je potrebno vedno več brati in se učiti samostojno. To branje pa ni vedno povezano z ugodnimi izkušnjami, kar zmanjša notranjo motivacijo za branje. Učenci postanejo bolj usmerjeni na dejavnike zunanje motivacije – ocene in druge nagrade (Pečjak idr., 2006).

Razlogi za zmanjšanje motivacije z leti šolanja so:

- V šoli se vedno manj bere.
- Poučevanju branja se z leti namenja manj časa.
- Šole namenjajo premalo denarja za knjige, ki bi omogočile večji izbor.
- Večji poudarek je na disciplini.
- Manj stikov je med učenci in učitelji.

- Učenci imajo manj možnosti za izbiro in odločanje pri branju.
- Poudarek je na zunanji motivaciji in na ocenah ...

V mednarodni raziskavi PISA 2000 je analiza razlik med spoloma pokazala, da so dekleta veliko bolj zavzeta za branje kot fantje. Ugotavljajo še, da se dekleta in fantje razlikujejo tudi glede na izbor bralnega gradiva, in menijo, da bi bilo te razlike nujno upoštevati tudi v šolski situaciji. Po mnenju H. Blair in K. Sanford je dečkom bolj kot branje dolgih romanov in razpravljanju o njih všeč branje na internetu, branje časopisov in revij, ki govorijo o športu, elektroniki ter raznih računalniških igrah. Te vsebine pa so premalo zajete v šolskem programu, zato po njenem mnenju mnogi prehitro sklepajo, da fantje ne marajo brati (Pečjak idr., 2006).

Že v zgodnjem otroštvu je pomembno poskrbeti za raznoliko bralno gradivo. Starši morajo otroku ponuditi različne zvrsti literature in različne tematike. Enako velja za vzgojiteljice v vrtcu in kasneje učiteljice v šoli. S pomočjo staršev lahko vzgojitelji in učitelji namenijo večjo pozornost pestremu izboru literature pri skupnem branju.

Za razvoj branja in pismenosti otroka v šolskem okolju so ključnega pomena učinki zgodnjih bralnih izkušenj. Običajno je odvisno od staršev, kdaj in kako se otrok sreča s prvimi knjigami. Razvijanje motivacije v šoli je veliko lažje in uspešnejše, če so imeli otroci dobre izkušnje s knjigami in različnimi bralnimi dejavnostmi že v predšolskem okolju. Z otrokovo motivacijo za branje so tesno povezana tudi prepričanja o pomenu branja oz. vrednotenje branja v družinah. Starši, ki verjamejo, da je branje užitek in prijetna dejavnost, da je pomembno za otrokov osebni razvoj in njegovo uspešnost, spodbujajo svoje otroke k branju in različnim bralnim dejavnostim. Na drugi strani pa lahko straši, ki imajo negativen odnos do branja, svoje otroke od branja celo odvrtačajo (Pečjak idr., 2006).

Za spodbujanje branja pri otrocih in mladih je pomembno sodelovanje vzgojiteljev, učiteljev, knjižničarjev, svetovalnih delavcev in staršev. Skupna prizadevanja lahko pomagajo otrokom ustvariti mnenje, da je branje užitek, da je koristno in vredno truda. Če tako starši kot učitelji otrokom sporočajo, da je branje pomembno, zanimivo, da prinaša zabavo in užitek, in se zavedajo, da lahko z njim otrok veliko pridobi v življenju, so rezultati zagotovljeni.

Za učenčevo bralno motivacijo je zelo pomembno, da ima ob sebi odrasle, ki mu predstavljajo pozitivni model bralca. Učitelj kot bralni model lahko deluje na učence le, če je sam dober bralec in prepričan, da so cilji branja, zajeti v učnem načrtu, pomembni.

Navdušenje za branje lahko deli le tisti učitelj, ki je tudi sam navdušen bralec – česar nimaš, namreč ne moreš deliti z drugimi (Pečjak idr., 2006).

Pomembno je tudi zgodnje navajanje otrok na obiskovanje knjižnice ter izposajo knjig v knjižnicah, šolskih in splošnih. Otroci, ki so zvesti obiskovalci knjižnice v rani mladosti, ostanejo zvesti bralci tudi kasneje.

Strokovnjaki vse bolj poudarjajo pomen šolskih in razrednih knjižnic ter dostopnost raznolike literature neposredno v razredu.

K motivaciji za branje prispeva tudi možnost izbire, saj so knjige, ki jih imajo učenci najraje, tiste, ki so jih sami izbrali za branje. Pri izboru ponujene literature so pomembne predhodne izkušnje, starostne razlike in osebni interesi. Učenci knjigi, ki jo lahko izberejo sami (tudi s priporočilnega seznama) posvetijo več pozornosti in truda ter jo zato tudi bolje razumejo.

Med ključne dejavnike za razvoj učenčeve motivacije sodijo tudi pogovori in druženja ob knjigah (Pečjak idr., 2006).

5 Anketiranje

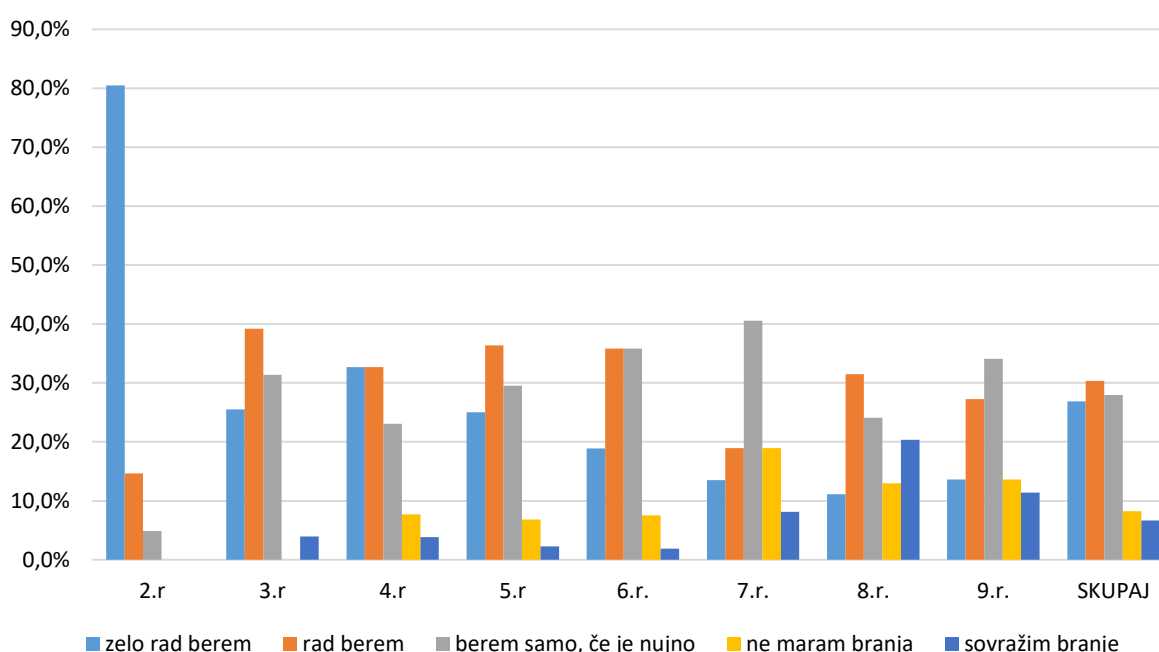
Anketirale smo učence Osnovne šole Hudinja od 2. do 9. razreda. Razdelile smo **400** anketnih vprašalnikov, končno število upoštevanih pa je bilo 376. Anketo je rešilo 208 fantov in 168 deklet.

Anketni vprašalnik je vseboval 9 vprašanj zaprtega tipa. Od anketiranih učencev smo želele izvedeti naslednje podatke:

- ali radi berejo,
- kakšen je njihov motiv za branje,
- katere vrste gradiva najpogosteje berejo,
- katere zvrsti najraje berejo,
- kdo vpliva na njihov izbor gradiva,
- kako bi jih knjižničarka in učitelji pritegnili k branju,
- kako pogosto berejo,
- kako pogosto berejo njihovi starši,
- ali se o prebrani knjigi s kom pogovarjajo.

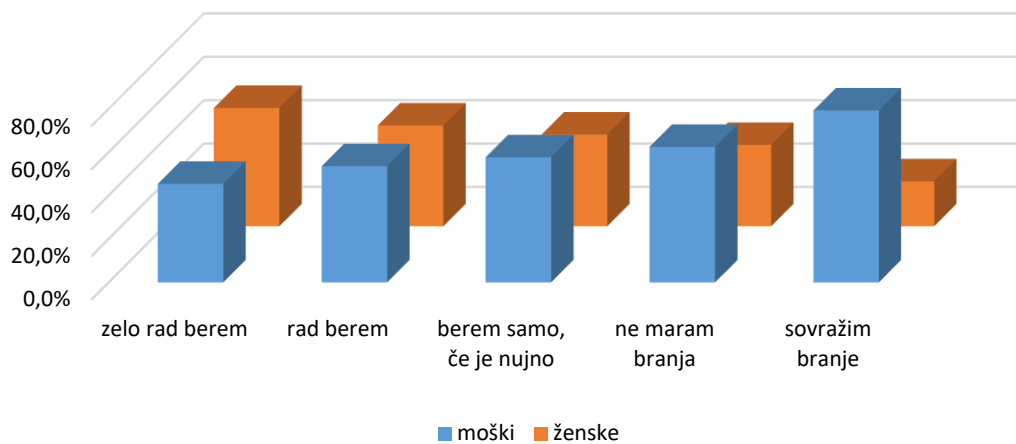
5.1 Rezultati anketiranja

5.1.1 Kakšen je tvoj odnos do branja?

Graf 1: Odnos učencev do branja

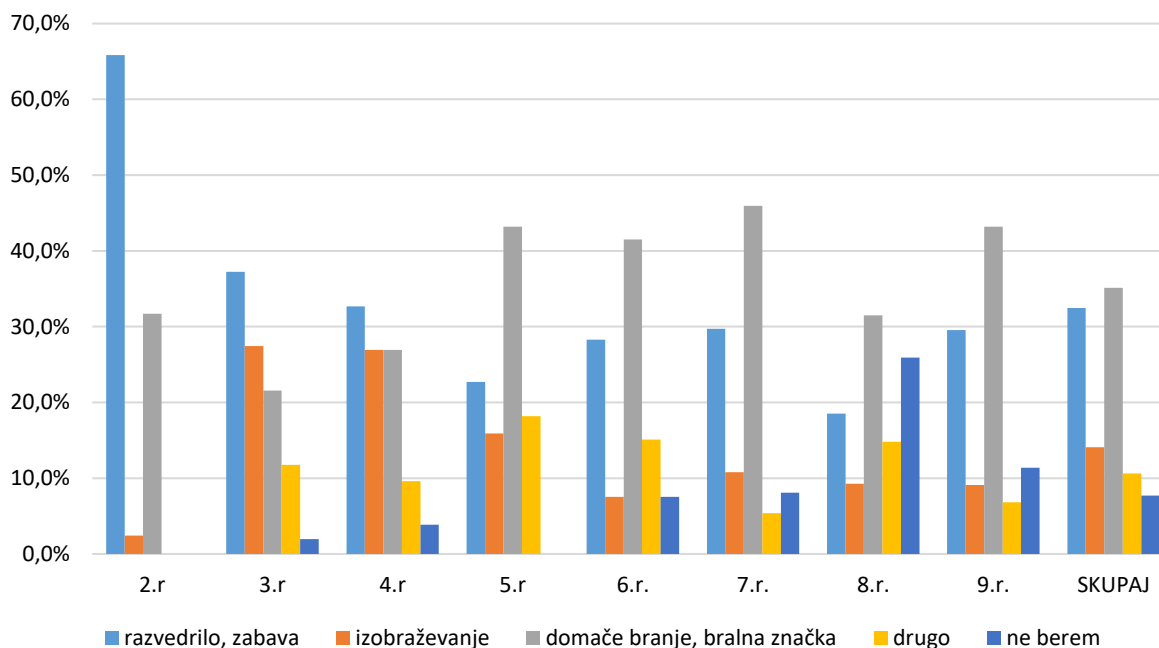
Najraje berejo učenci 2. razredov, saj jih zelo rado bere kar 80 %. Branje je zelo priljubljeno tudi v 3., 4. in 5. razredu, kjer v povprečju zelo rado bere med 25 % in 30 % učencev. V višjih razredih interes za branje pada. Po interesu za branje izstopa 8. razred, kjer je kar 20 % učencev, ki branje sovražijo. V vseh razredih je veliko učencev, ki berejo samo, kadar je nujno. Verjetno so to knjige za domače branje, morda tudi knjige za bralno značko.

Graf 2: Odnos učencev do branja – primerjava po spolih

Na naši šoli zelo rado bere 45 % učencev in 54 % učenk. Branje ima rado 53 % učencev in 46 % učenk. Zanimivo je da kar 72 % učencev bere samo, če je nujno, 42 % učenk pa branje jemlje kot nujo. Branja ne mara 62 % učencev in 37 % učenk. Zanimivo pa je, da kar 72 % učencev branja ne mara. Učenk, ki branja ne mara, pa je samo 20 %.

5.1.2 Kakšen je tvoj najpogostejši motiv za branje?

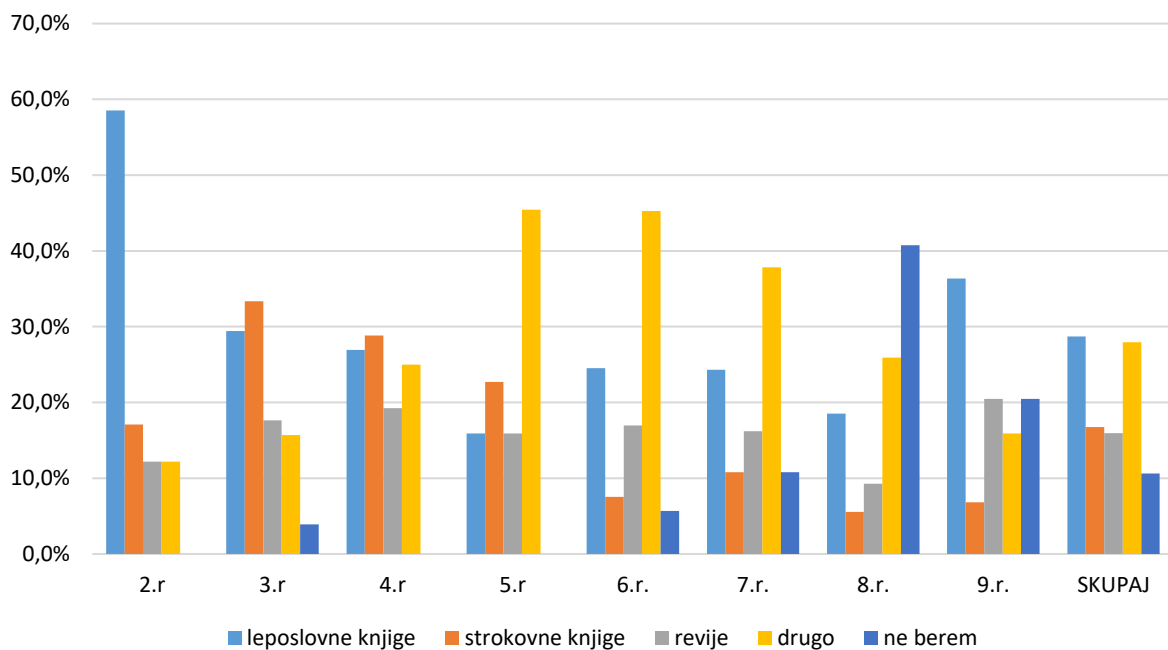

Graf 3: Motiv za branje

Beremo lahko zaradi različnih interesov. Vsak od nas razvije poseben interes za branje. Razvijemo ga takrat, ko branje postane užitek, ko se želimo iz prebranega nekaj naučiti in ko nam prebrana knjiga predstavlja samopotrditve. In zakaj berejo učenci naše šole?

V 2., 3. in 4. razredu največ učencev bere za zabavo, razvedrilo. Od 5. razreda dalje pa berejo predvsem za potrebe domačega branja in bralne značke. Zelo malo, samo 14 % učencev, bere zato, da bi se iz prebranega kaj naučili. Zelo malo, samo 7 %, pa je učencev, ki ne berejo.

5.1.3 Katere vrste gradiv najpogosteje bereš?

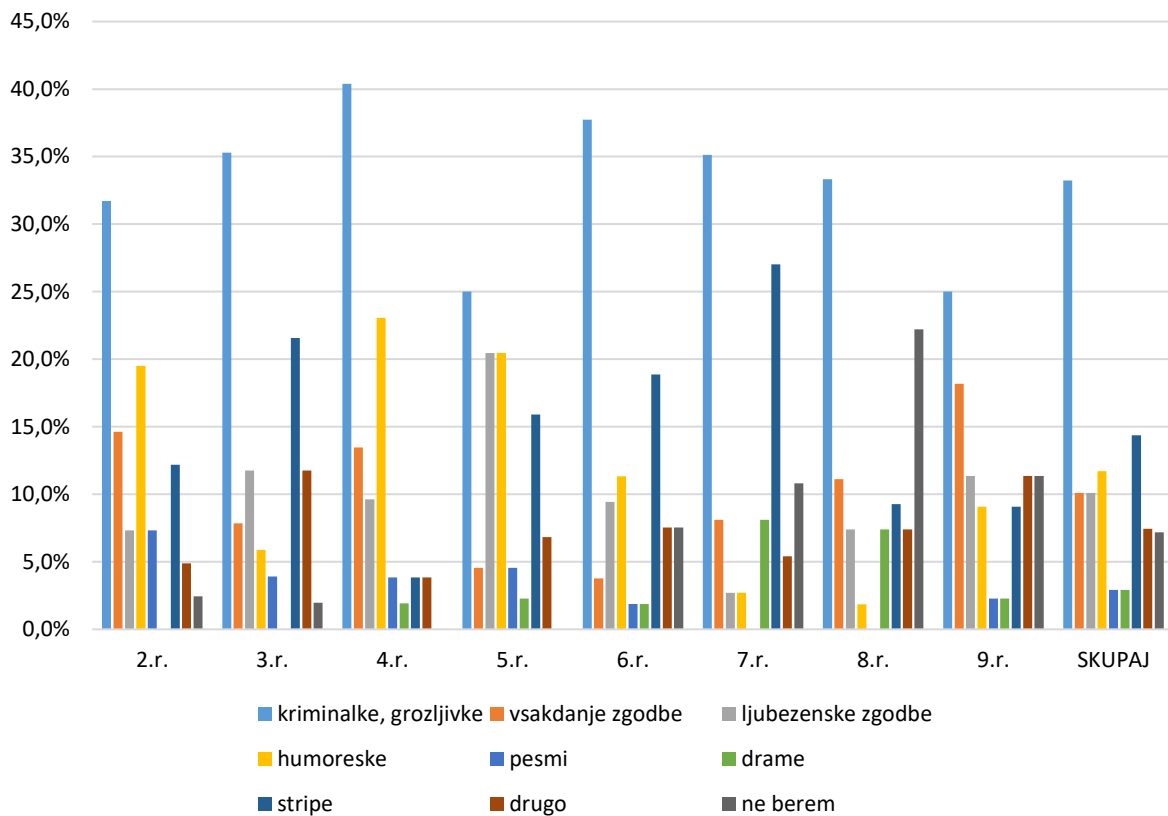

Graf 4: Vrste branega gradiva

28 % učencev najpogosteje bere leposlovne knjige. Zelo veliko, kar 27 % učencev je za vrsto gradiva, ki ga najraje bere, navedlo drugo. 16 % učencev posega po strokovnih knjigah, 16 % učencev pa rado bere tudi revije. In kaj berejo po posameznih razredih?

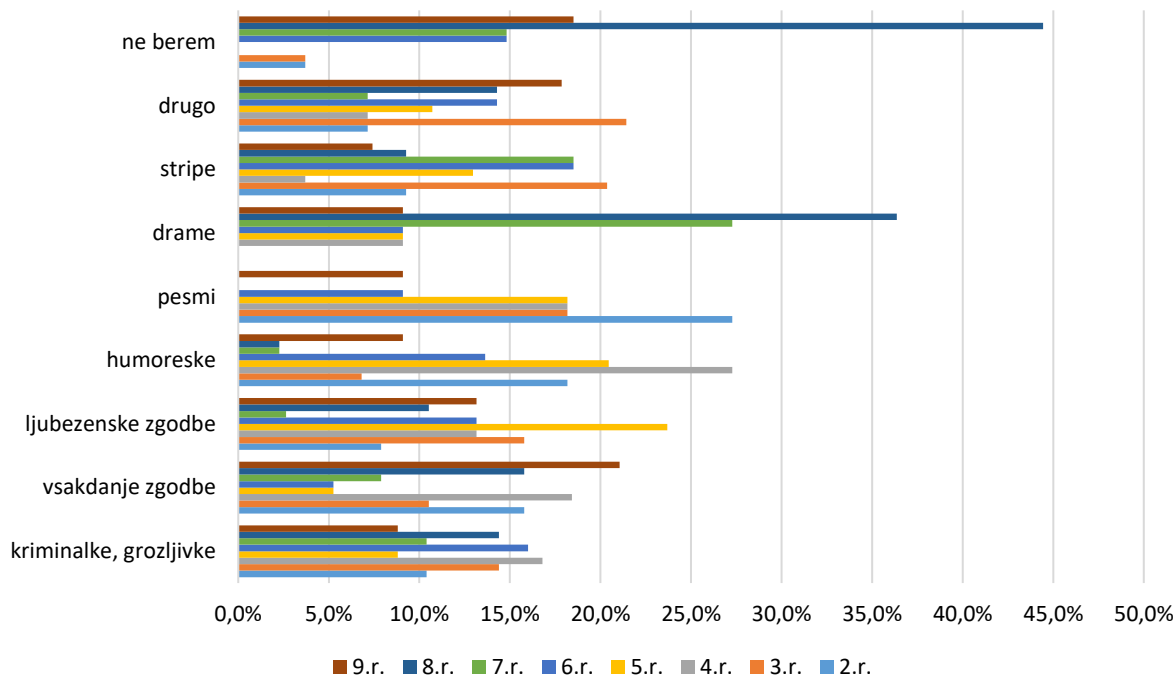
V 2., 3. in 4. in 9. razredu najraje berejo leposlovne knjige. V 5., 6., 7. in 8. razredu segajo po drugih vrstah gradiva kot smo jim ga ponudile v anketi. Zanimivo je, da kar veliko učencev posega tudi po strokovnih knjigah, kar pomeni, da se želijo tudi kaj naučit. Je pa v 8. in 9. razredu kar precej učencev, ki ne berejo. V 8. razredu je takšnih učencev kar 40 %, v 9. razredu pa 20 %.

5.1.4 Katero zvrst knjig najraje bereš?

Graf 5: Zvrsti branih knjig v posameznem razredu

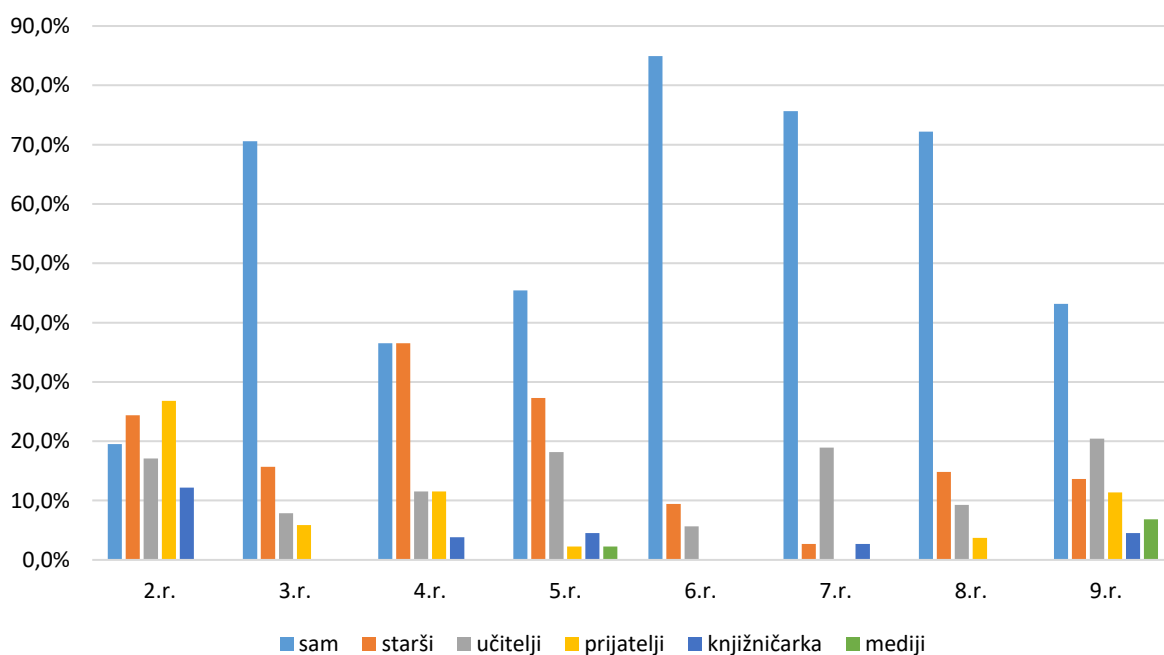
Branje in bralno kulturo lahko širimo z različnimi zvrstmi knjig. Zanimalo nas je, po katerih zvrsteh najpogosteje posegajo učenci naše šole. V vseh razredih učenci najraje berejo kriminalke in grozljivke. Takšnih učencev je 33 %. V 2., 4. in 5. razredu zelo radi berejo humoreske – vedre, s smehom prežete zgodbe. V 2. in 3. razredu učencev še ne zanima branje dram. To je razumljivo, saj dramske zgodbe v tem obdobju še težko razumejo. V vseh razredih učenci radi posegajo po stripih. Najraje jih imajo v 3., 6. in 7. razredu. V 5. razredu je velik interes za branje ljubezenskih zgodb. Po njih posega 23 % učencev. V 2. razredu imajo učenci zelo radi tudi pesmi. Takšnih učencev je 27 %.

Graf 6: Zvrsti branih knjig v odvisnosti od razreda

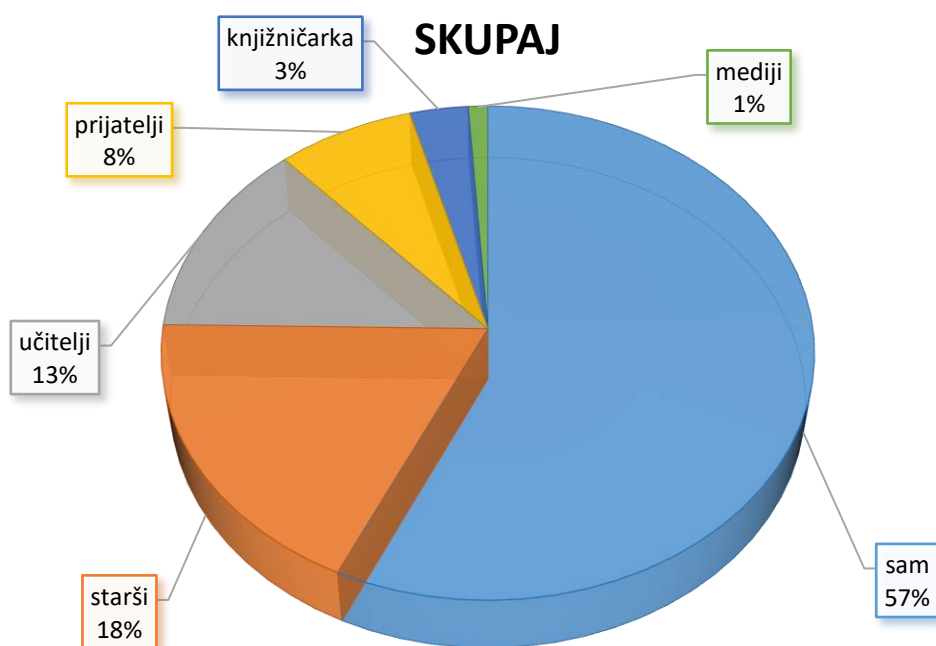
Komentar grafa 6.....

5.1.5 Kdo najbolj vpliva na tvoj izbor gradiva?

Graf 7: Vpliv na izbor knjig po razredih

Branje je stvar okusa. Na izbor knjig lahko vplivajo različni dejavniki. Lahko nam dobro knjigo priporočajo prijatelji, starši, učitelji ali knjižničarka. Lahko nas navdušijo oddaje na televiziji, lahko pa se zanje odločimo preprosto sami. V 2. razredu na učence pri izboru branega gradiva najbolj vplivajo starši (24 %) ter prijatelji (27 %). V vseh ostalih razredih, razen v 4. razredu, učenci za izbor knjig najraje poskrbijo sami. V 4. razredu je enak delež učencev, ki si sami izbirajo knjige (36 %) in enak delež tistih, ki jim pri tem pomagajo starši (36 %).

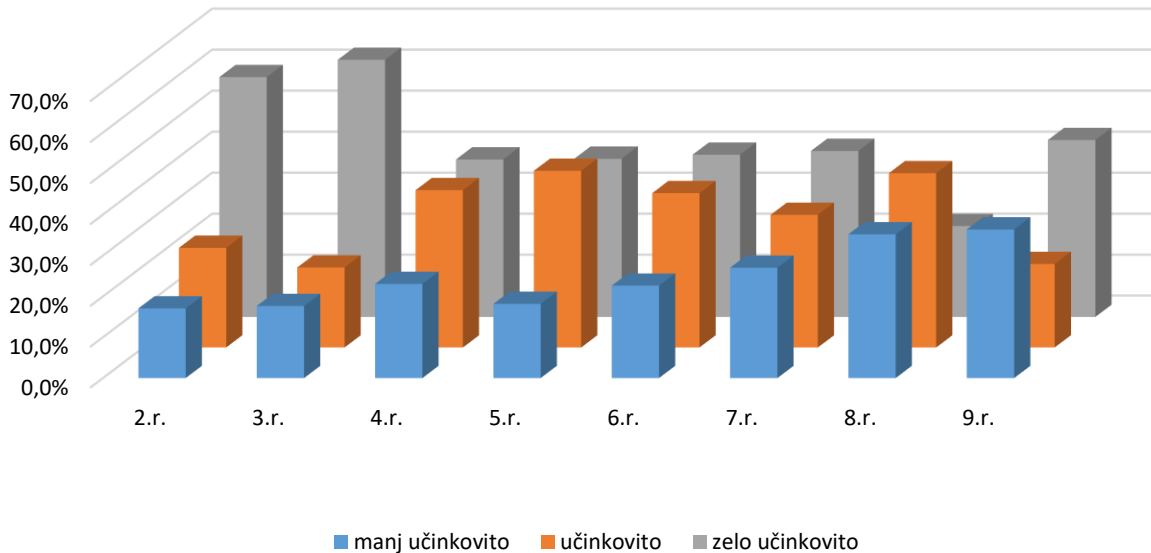

Graf 8: Vpliv na izbor knjig

Na naši šoli so učenci pri izbiri gradiva za branje zelo avtonomni. Kar 57 % učencev si samih izbere kaj bodo brali. 18 % učencem pri izboru pomagajo starši, 13 % učencem pri izbiri svetujejo učitelji. Le malo učencev, samo 8 % si izbere gradivo za branje po priporočilu prijateljev ter samo 3 % učencev po nasvetu knjižničarke. Mediji pa na učence naše šole nimajo nobenega vpliva.

5.1.6 Na kakšen način bi te knjižničarka in učitelji pritegnili k branju?

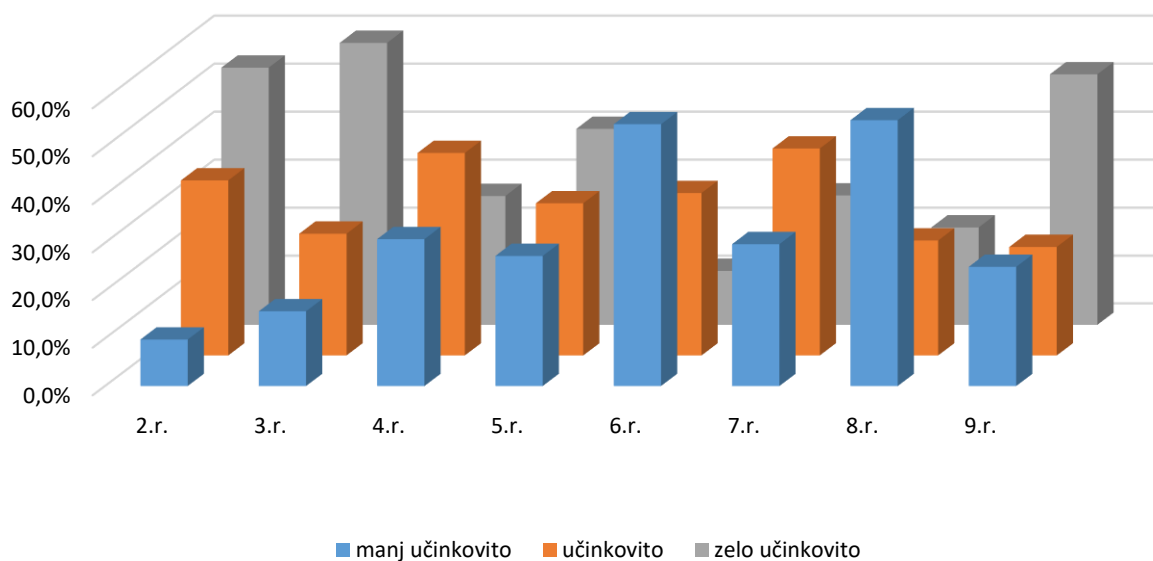
5.1.6.1 Zanimivost knjig

Graf 9: Vpliv zanimivosti knjig na branje

Branje je zelo pomemben del človekovega življenja in delovanja, saj nas spremlja na vsakem koraku. Gre za dejavnost, ki se je začnemo učiti že pred vstopom v osnovno šolo in je pomembna za nadaljnje učenje in učno uspešnost. Pri tem nam lahko veliko pomagajo učitelji in knjižničarka. In kako nas lahko na šoli pritegnejo k branju? Morda s ponudbo zanimivih knjig. 43 % učencev meni, da bi jih z izborom zanimivih knjig knjižničarka in učitelji zelo učinkovito pritegnili k branju. V 2., 3., 6., 7. in 9. razredu prevladujejo odgovori zelo učinkovito. V 4. in 5. razredu sta odgovora učinkovito in zelo učinkovito zelo izenačena. V 8. razredu pa 42 % učencev meni, da bi zanimive knjige njihov interes za branje povečale učinkovito.

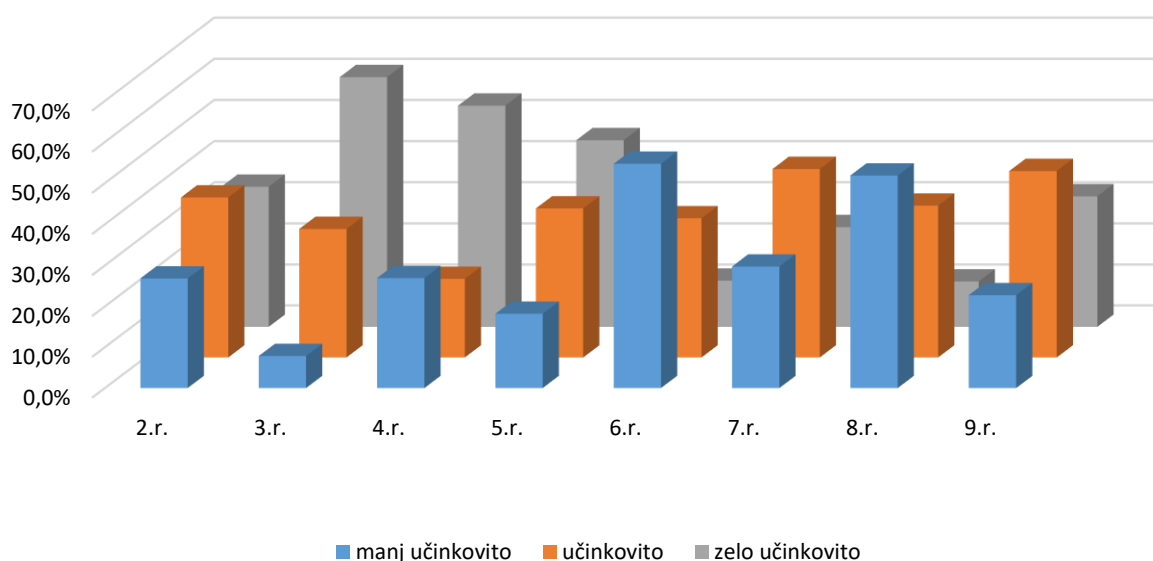
5.1.6.2 Nove knjige

Graf 10: Vpliv obveščanja o novih knjigah na branje

Na naši šoli se knjižničarka zelo trudi, da je v knjižnici na razpolago dovolj novih knjig. O tem nas redno tudi obvešča. Pa o tem dovolj opozarja učence? Učencem 2., 3., 5. in 9. razreda se zdi opozarjanje na nove knjige zelo učinkovito. Učencem 4. in 7. razreda se zdi učinkovito, učencem 6. in 8. razreda pa manj učinkovito.

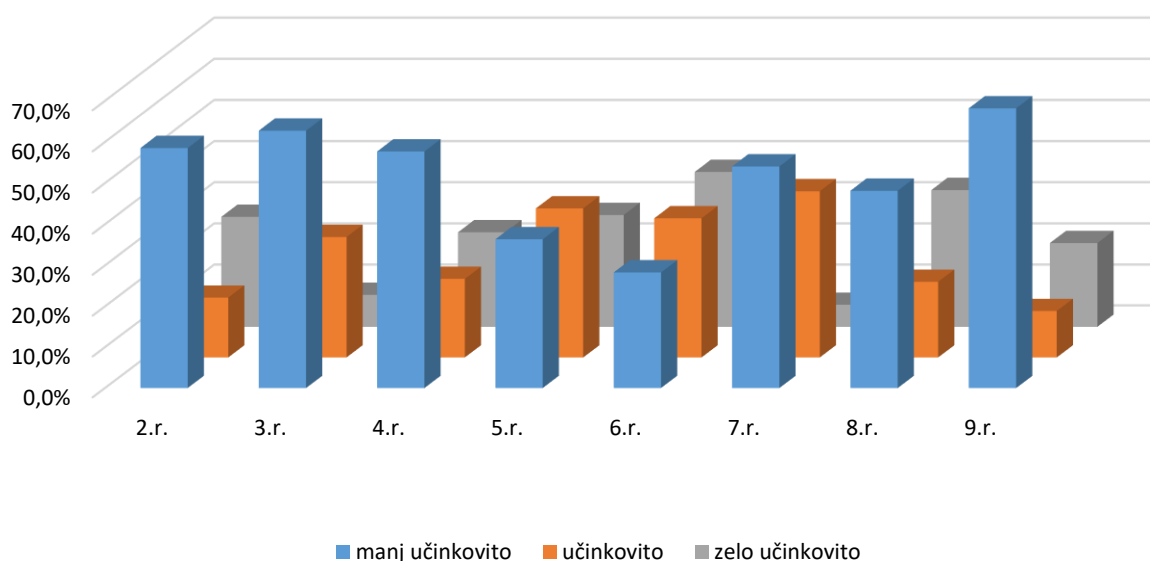
5.1.6.3 Pogovori o knjigah

Graf 11: Vpliv pogovorov o knjigah na branje

Med dejavnike bralne motivacije sodijo pogovori in druženje ob knjigah. Učencem 3., 4. in 5. razreda se zdi pogovor o prebranih knjigah zelo učinkovit način motiviranja za branje. Učenci 6. in 8. razreda smatrajo pogovor o prebranih knjigah za učinkovit način, kako bi jih na šoli pritegnili k branju. Kaj pa najmlajši anketiranci? Pri 39 % učencev se pojavi odgovor učinkovito, pri 34 % zelo učinkovito in pri 26 % manj učinkovito.

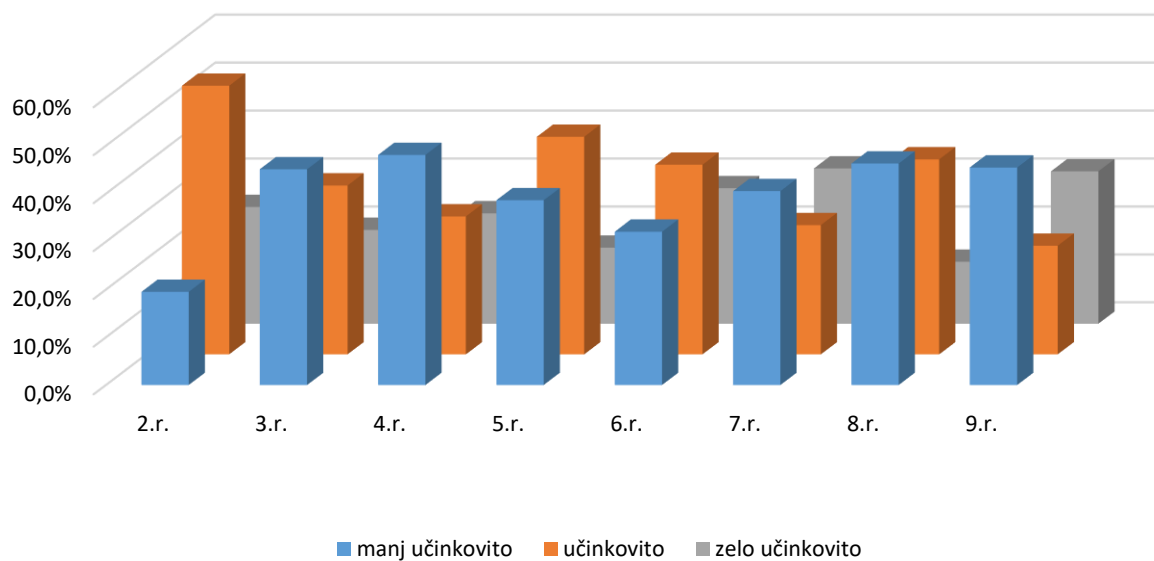
5.1.6.4 Srečanja s pesniki ali pisatelji

Graf 12: Vpliv srečanj s pesniki ali pisatelji na branje

O prebranih knjigah se lahko pogovarjamo z vrstniki, odraslimi ter avtorji knjig. Učenci naše šole so enotnega mnenja, da pogovori z avtorji knjig nanje ne bi imeli pomembnega vpliva na njihovo motivacijo za branje. Le učenci 6. razreda (37 %) menijo, da bi srečanje s pesniki in pisatelji nanje pri branju vplivalo zelo učinkovito.

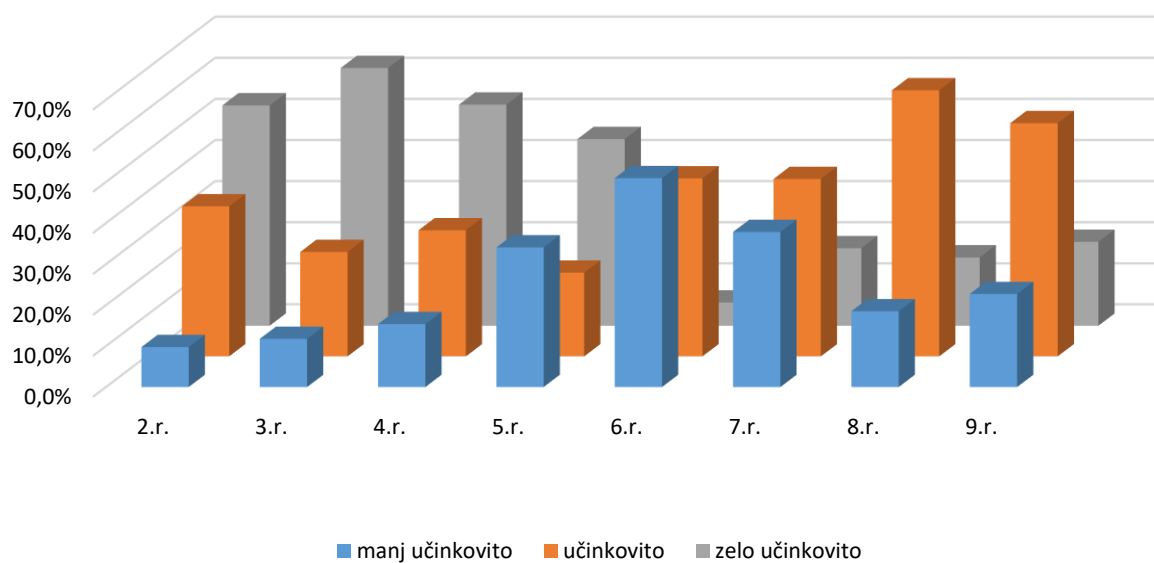
5.1.6.5 Kvizi in uganke

Graf 13: Vpliv reševanja kvizov in ugank na branje

Način, da bi knjižničarka in učitelji učence s kvizi in ugankami lahko pritegnili k branju se zdi učencem 2., 5., 6. in 8. razreda učinkovito, učencem 3., 4., 7. in 9. razreda pa manj učinkovito.

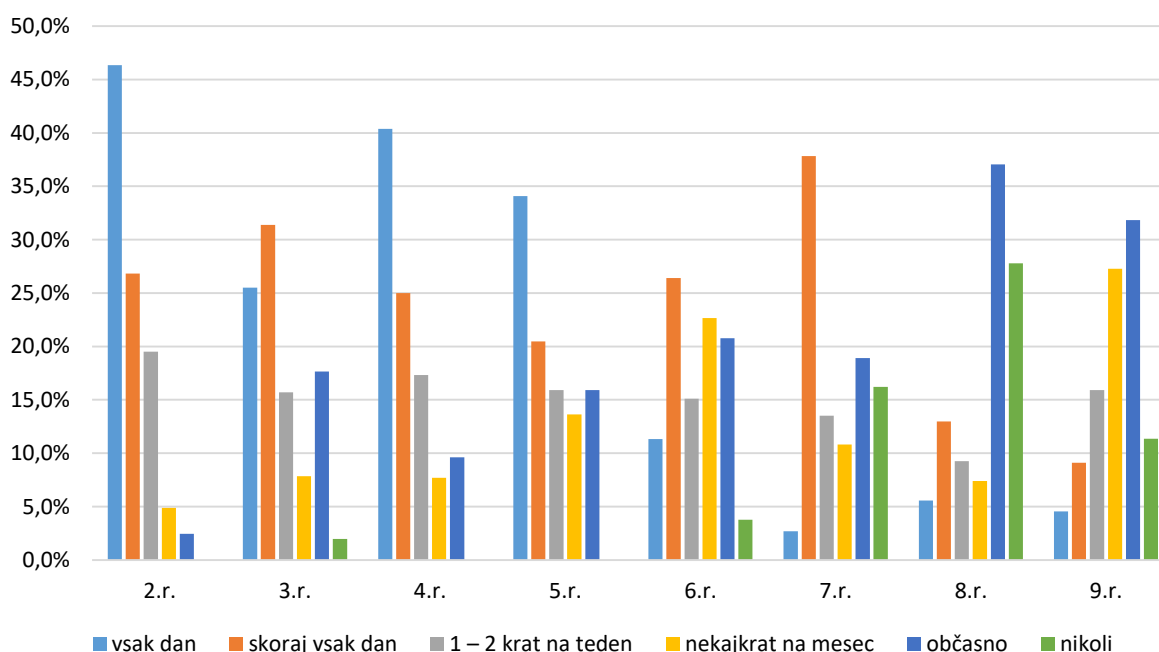
5.1.6.6 Priporočani sezname knjig

Graf 14: Vpliv priporočenih seznamov knjig na branje

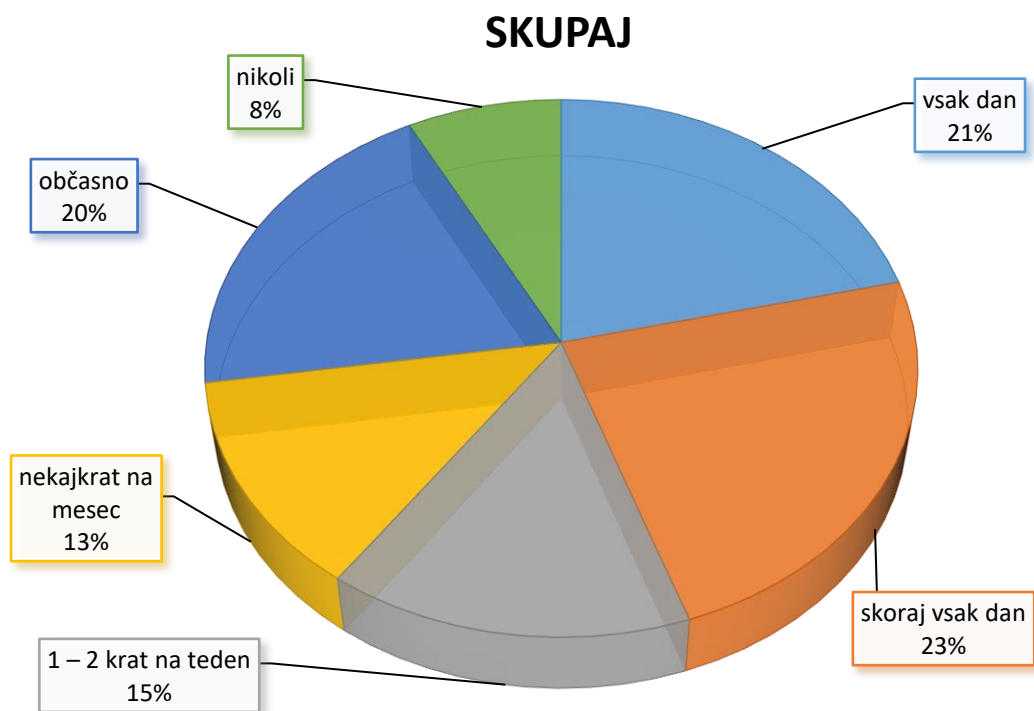
O vprašanju, ali bi te knjižničarka in učitelji lahko s priporočilnim seznamom knjig pritegnili k branju, učenci 2., 3., 4. in 5. razreda menijo, da je to zelo učinkovito. V 6. razredu jih je 43 % mnenja, da bi bilo to učinkovito, 54 % manj učinkovito ter 6 % zelo učinkovito. V 7. razredu se je največ (43 %) učencev odločilo za odgovor učinkovito, v 8. razredu jih priporočene sezname kot učinkovite vidi 64 % učencev. V 9. razredu je največ učencev, kar 56 %, izbralo odgovor učinkovito.

5.1.7 Kako pogosto bereš?

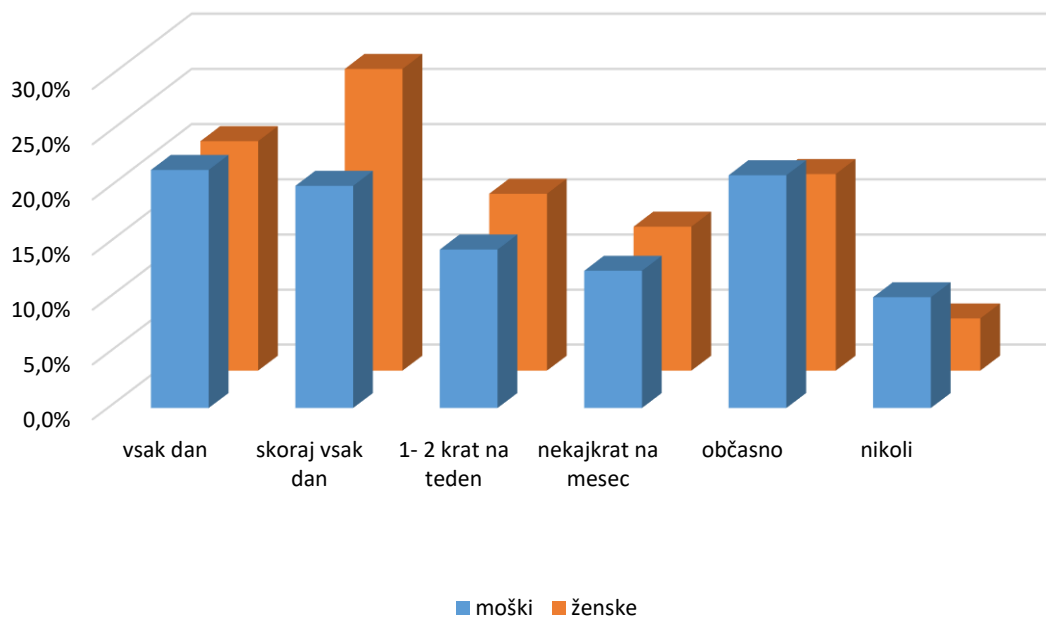
Graf 15: Pogostost branja med učenci po razredih

46 % učencev 2. razreda bere vsak dan. V 3. razredu največ učencev (31 %) bere skoraj vsak dan, v 4. razredu pa največ učencev (40 %) bere vsak dan. Tudi petošolci zelo radi berejo, saj jih kar 34 % bere vsak dan. Šestošolci so pri branju zelo porazdeljeni. 26 % jih bere skoraj vsak dan, 22 % le nekajkrat na mesec, 20 % pa le občasno. Pri sedmošolcih prevladuje skoraj vsakodnevno branje – 38 % učencev. V 8. in 9. razredu pa učenci berejo redkeje. V 8. razredu 27 % učencev bere nekajkrat na mesec ter 37 % občasno. Tudi 27 % devetošolcev bere nekajkrat na mesec oziroma 32 % le občasno.

Graf 16: Pogostost branja med učenci

Učenci naše šole se zavedajo, da je redno branje zelo pomembno. 21 % učencev bere vsak dan in 23 % skoraj vsak dan. Kar precej učencev – 15 % jih bere enkrat do dvakrat na teden. Nekajkrat na mesec sega po bralni literaturi 13 % učencev, 20 % pa jih bere le občasno. Je pa tudi nekaj učencev (8 %), ki ne berejo nikoli.

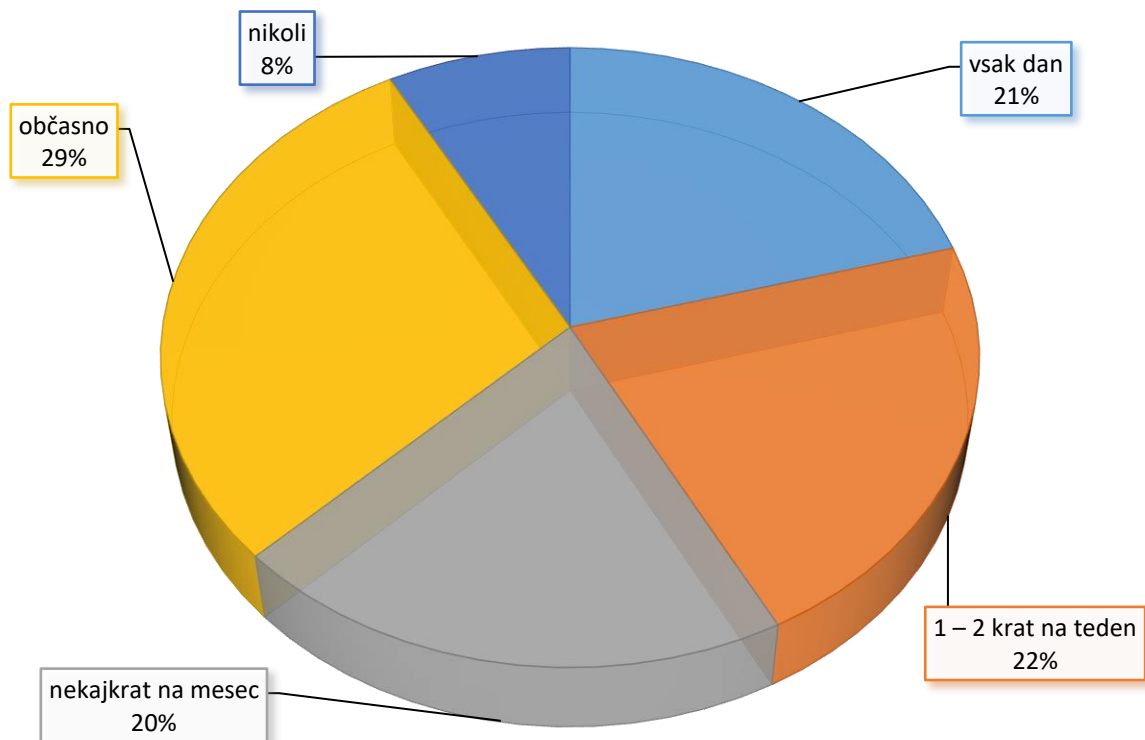

Graf 17: Pogostost branja med učenci v odvisnosti od spola

Kdo bere pogosteje? Učenke ali učenci?

Vsak dan bere 22 % učencev ter 20 % učenk. Skoraj vsak dan bere več učenk – 27 %. Enkrat do dvakrat na teden bere 14 % učencev ter 16 % učenk. Pri branju nekajkrat na mesec so zelo izenačeni – 12 % učencev ter 13 % učenk. Občasno bere 21 % učencev in 18 % učenk. Je pa tudi nekaj učencev, ki ne bere nikoli. Takšnih je 10 % učencev ter le 5 % učenk.

5.1.8 Kako pogosto berejo tvoji starši?

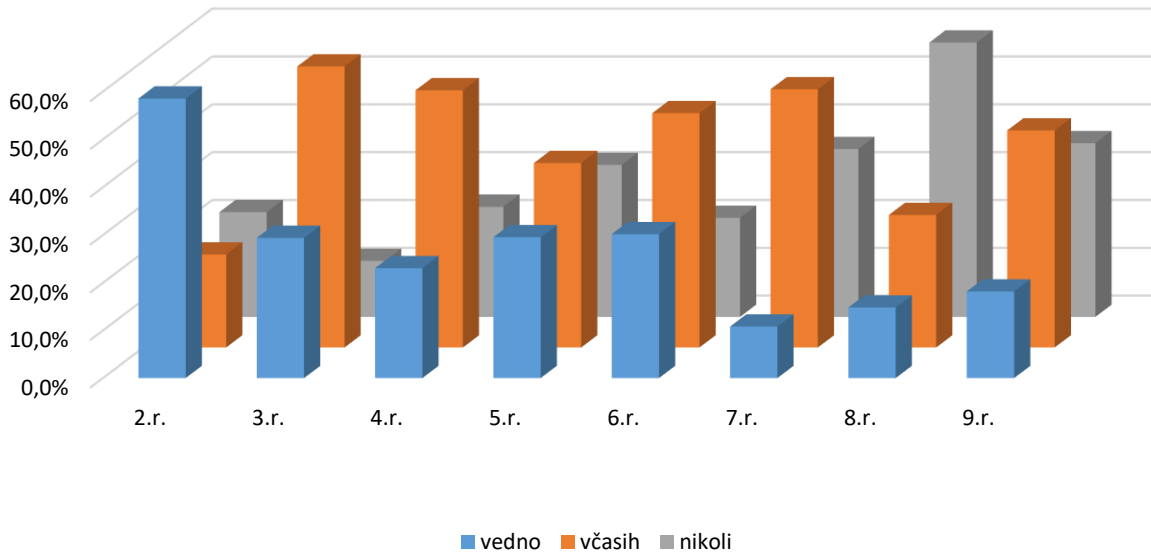
Graf 18: Pogostost branja med starši

Interes za branje pogosteje kažejo otroci, ki živijo v simbolno bogatem okolju. To pomeni, da imajo doma veliko knjig, pogosto vidijo odrasle, da berejo, jim odrasli pogosto in kakovostno berejo in se z njimi pogovarjajo o prebranem, s starši obiskujejo knjižnice. In kako pogosto berejo naši starši? So nam dober zgled?

Največ, 29 % staršev, bere le občasno. 22 % jih bere enkrat do dvakrat na teden, 20 % le nekajkrat na mesec. Vsak dan bere 21 % staršev. Je pa tudi nekaj staršev, 8 %, ki ne berejo nikoli.

5.1.9 Ali se o prebrani knjigi s kom pogovarjaš?

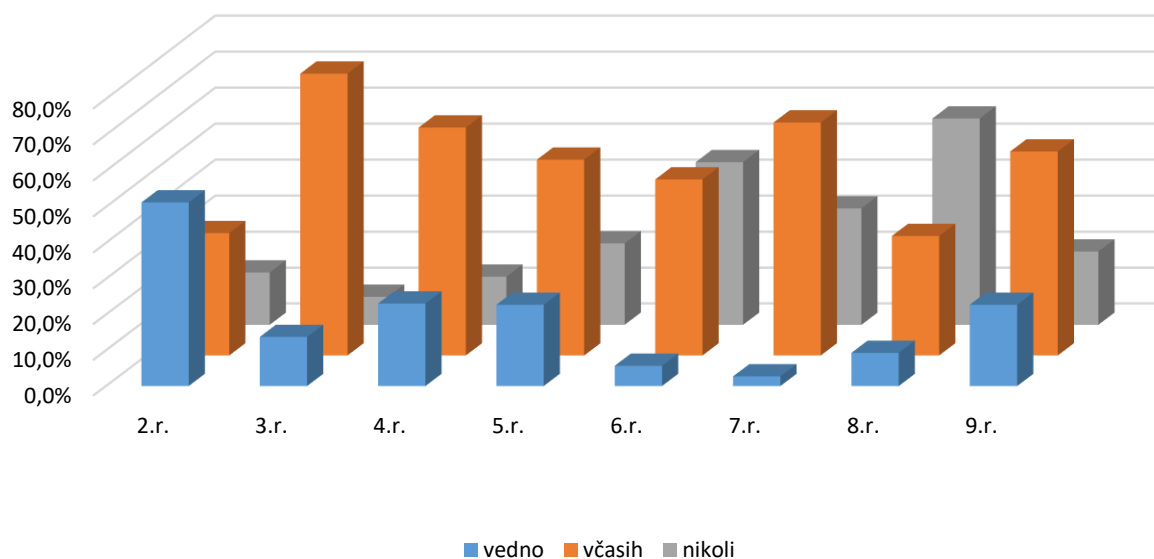
5.1.9.1 Pogovor s starši

Graf 19: Pogovor s starši o prebranih knjigah

S starši se o prebrani knjigi najpogosteje pogovarjajo učenci 2. razreda, 59 % učencev se namreč z njimi o knjigi vedno pogovori. Največ tretješolcev, 59 % se s starši o knjigah pogovarja le včasih. Tudi v 4., 5., 6. in 7. razredu se največ učencev o prebrani knjigi s starši pogovarja včasih. Osmošolci skrivnost prebranega obdržijo zase, saj se kar 57 % o prebranem s starši ne pogovarja nikoli. Devetošolci pa se o prebrani knjigi pogovorijo včasih (47 %), 36 % pa tudi nikoli.

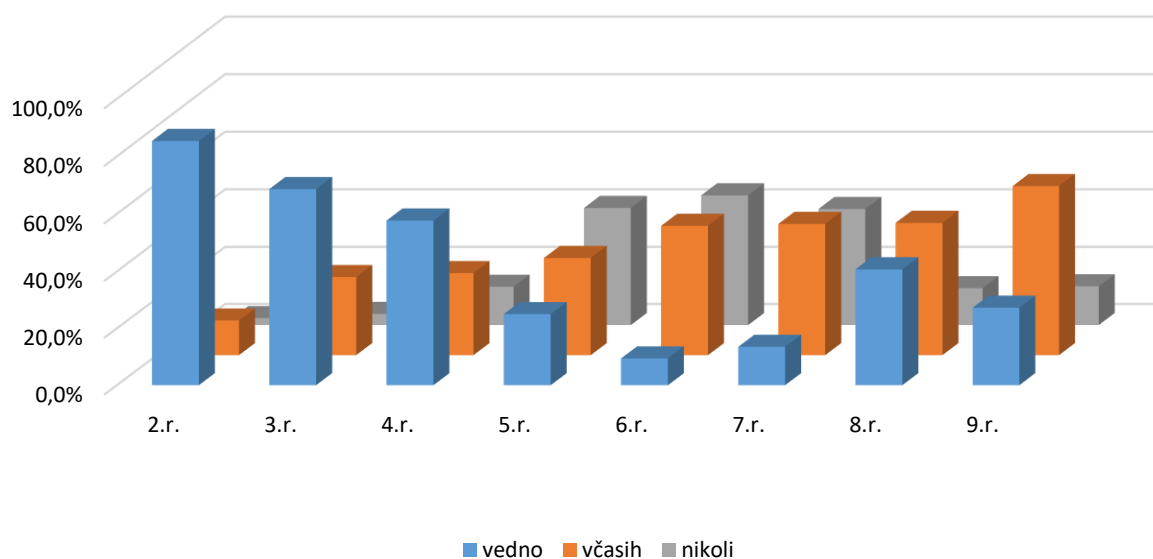
5.1.9.2 Pogovor z vrstniki

Graf 20: Pogovor z vrstniki o prebranih knjigah

Največ učencev se z vrstniki vedno pogovarja v 2. razredu – 51 %. V 3., 4., 5., 7. in 9. razredu se največ učencev z vrstniki o prebranem pogovarja včasih. V 8. razredu se kar 57 % učencev o prebranem z vrstniki ne pogovarja nikoli. V 8. razredu se 49 % učencev z vrstniki pogovarja včasih, 45 % pa nikoli.

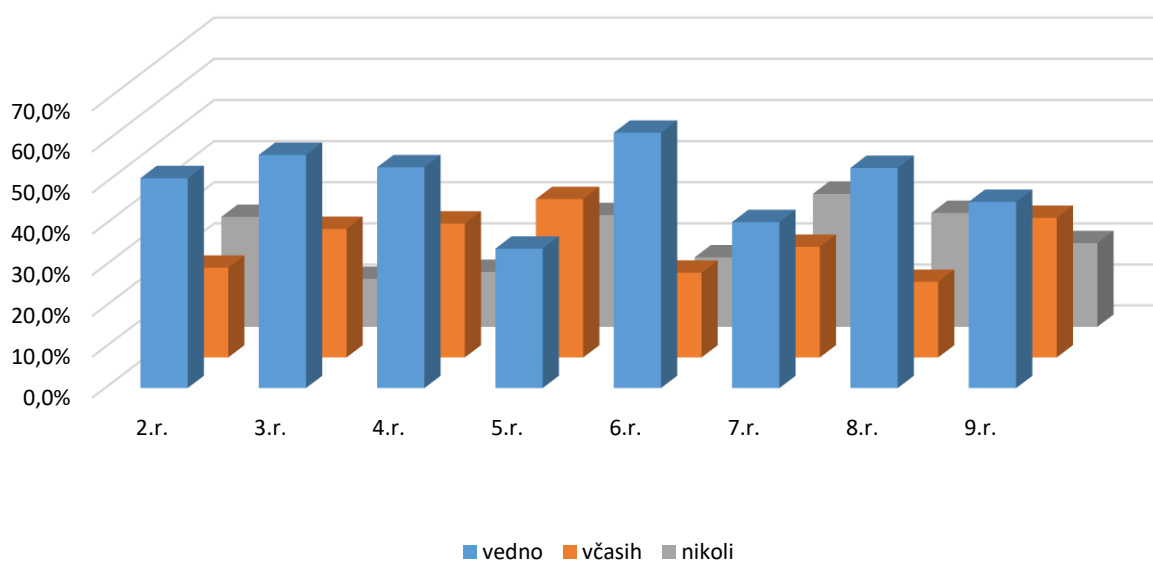
5.1.9.3 Pogovor z učitelji

Graf 21: Pogovor z učitelji o prebranih knjigah

Učenci 2., 3. in 4. razreda skrivnosti prebranih knjig zelo radi zaupajo svojim učiteljem, saj se z njimi vedno pogovarjajo o prebranem. 41 % petošolcev učiteljev ne izbere za sogovornike o prebrani knjigi. Tudi šestošolci se o prebranem ne pogovarjajo z učitelji. 46 % sedmošolcev ter 46 % osmošolcev ter 59 % devetošolcev se z učitelji pogovarja včasih.

5.1.9.4 Pogovor s knjižničarko

Graf 22: Pogovor s knjižničarko o prebranih knjigah

S knjižničarko se učenci naše šole zelo radi pogovarjajo o knjigah. To je tudi razumljivo. Knjižničarka nam zna svetovati pri izbiri knjig, nam svetuje in se z nami o knjigi velikokrat pogovarja. Skoraj v vsakem razredu se največ učencev o prebrani knjigi s knjižničarko pogovarja vedno. Izjema so učenci 5. razreda, kjer se največ učencev, 38 %, s knjižničarko o prebranem pogovarja včasih.

5.2 Potrditev hipotez

1. Učenci Osnovne šole Hudinja ne berejo radi.

- Hipoteza je ovržena.

V prvi hipotezi smo, glede na to, da zelo malo učencev osvoji bralna priznanja za, predvidevale, da je to zaradi tega, ker učenci ne marajo branja. Naše predvidevanje se je izkazalo za napačno, saj je v anketi samo 8 % učencev odgovorilo, da ne mara branja. 6 % odstotkov je učencev, ki branje sovraži, 28 % je učencev, ki bere samo, če je nujno. Je pa več kot polovica, 57 % učencev, odgovorilo, da bere rado oziroma zelo rado. Tega podatka smo se zelo razveselile.

2. Učenci se sami odločajo, katero vrsto gradiva bodo brali.

- Hipoteza je potrjena.

Da se učenci sami odločajo, drži, saj kar 57 % učencev izbira gradivo samih. 18 % učencem pri izbiri gradiv pomagajo starši, 13 % pa učitelji. Učenci naše šole torej berejo zaradi notranje motivacije. Branje jim predstavlja zadovoljstvo, užitek.

3. Učenci najraje berejo revije.

- Hipoteza je ovržena.

Trditev, da učenci najraje berejo revije ne drži, saj revije bere le 16 % učencev. Največ učencev, 29 %, bere leposlovne knjige.

4. Najpogostejši motiv za branje učencev sta bralna značka in domače branje.

- Hipoteza je potrjena.

Rezultati ankete so pokazali, da učenci naše šole zelo radi berejo gradivo za domače branje in bralno značko. Branje knjig za omenjeni dejavnosti sicer nista v vseh razredih na prvem mestu, sta pa povsod zelo visoko. V 2., 3. in 4. razredu učenci raje kot za bralno značko in domače branje berejo za zabavo, v ostalih razredih pa prednjači branje knjig za bralno značko in domače branje. 35 % anketiranih učencev najraje bere za potrebe domačega branja in bralne značke, kar potrjuje našo postavljeno hipotezo.

5. Učitelji in knjižničarka bi učence k branju pritegnili s ponudbo zanimivih knjig.

- Hipoteza je potrjena.

V šoli se z branjem srečujemo vsakodnevno. V šolski knjižnici imamo na razpolago veliko zanimivih in raznovrstnih knjig, saj knjižničarka zbirko knjig redno dopolnjuje in posodablja.

Anketirani učenci menijo, da bi jih na šoli k branju še bolj pritegnili s še bolj zanimivimi in novimi knjigami.

36 % učencev meni, da bi jih zanimive knjige k branju pritegnile manj učinkovito, 20 % jih meni, da bi bilo to učinkovito, 43 % pa da bi bilo zelo učinkovito. Zelo učinkovito, 52 %, bi jih k branju pritegnilo še več novih knjig. 23 % učencev se nabava novih knjig zdi učinkovita metoda pritegnitve k branju, 25 % pa manj učinkovito.

6. Učenci berejo 1–2 krat na teden.

➤ Hipoteza je ovržena.

Hipotezo o pogostosti branja moramo zavreči. Ena do dvakrat na teden bere le 22 % učencev. Največ učencev naše šole se zateče k branju občasno, to je 29 %. 20 % jih bere nekajkrat na mesec, 21 % pa vsak dan. So pa tudi učenci, 8 %, ki ne berejo nikoli.

7. Učenci se o prebranih knjigah vedno pogovorijo s svojimi starši.

➤ Hipoteza je ovržena.

Učenci naše šole se o prebranih knjigah radi pogovarjajo, vendar ne najraje s starši. Vsebino prebranih knjig jim vedno po vsakem prebranem gradivu zaupa le 18 %. 46 % se o prebrani knjigi s starši pogovori včasih, kar 36 % pa nikoli.

8. Učenke berejo raje kot učenci.

➤ Hipoteza je potrjena.

Ugotovile smo, da učenke na naši šoli raje beremo kot učenci. 32 % učenk bere zelo rado, rado pa 31 % učenk. 22 % učencev bere zelo rado, rado pa 29 %.

9. Učenke berejo pogosteje kot učenci.

➤ Hipoteza je potrjena.

Ne samo da učenke naše šole raje berejo kot učenci, berejo tudi pogosteje. Vsak dan ali skoraj vsak dan bere 48 % učenk, učencev pa 42 %. Razlika sicer ni velika, so pa učenke vseeno bolj redne bralke.

6 Zaključek

Branje je zelo pomembno, saj ga potrebujemo na vsakem koraku. Med branjem se zgodi nekaj čarobnega. Beremo lahko zaradi radovednosti, novih spoznanj ali preprosto zaradi užitka. Zaradi vseh omenjenih razlogov tudi me zelo rade beremo. Ker je branje naša -----, smo se v tem šolskem letu odločile raziskovati o branju na naši šoli. Vemo, da je bilo o branju že zelo veliko napisanega in raziskanega, vendar je to dejavnost, ki se kar naprej spreminja.

Branje je zelo koristno, saj bogati duševno zdravje, zmanjšuje stres, nadgrajuje znanje, povečuje besedni zaklad, izboljšuje sposobnost pisanja, izboljšuje spomin, koncentracijo. Branje pripomore tudi k boljšemu spanju in je odlična brezplačna zabava. Vse teh dejstev o branju z našo raziskovalno nalogo nismo ugotovljale in raziskovale, smo pa o branju ugotovile veliko zanimivega.

Ugotovile smo, da na naši šoli učenci zelo radi oziroma radi berejo. Zelo malo je učencev, ki branja ne mara. Učenke nekoliko raje in pogosteje berejo kot učenci. Vsi najraje berejo za bralno značko in domače branje, sledi branje za razvedrilo oziroma zabavo. Za branje izbirajo različne vrste gradiva. Posegajo po leposlovnih knjigah, revijah, pa tudi po strokovnih knjigah. Učenci si gradivo za branje najpogosteje izbirajo sami, knjižničarka in učitelji pa bi lahko učence k branju najbolj vzpodbudili z večjo in še zanimivejšo zbirko knjig, kot jo že imamo. Največ učencev bere vsak dan in skoraj vsak dan. Tudi starši naših učencev so dober zgled, saj po knjigah radi in redno posegajo. Berejo zelo različno. Nekateri le občasno, nekateri nekajkrat na mesec, nekateri ena do dvakrat na teden, nekateri pa tudi vsak dan. Zelo malo je staršev, ki nikoli ne berejo. Starši so našim učencem velikokrat dobri poslušalci, saj jim učenci radi pripovedujejo vsebino prebranih knjig. O prebranih knjigah se učenci pogovarjajo tudi z učitelji, seveda pa tudi s prijatelji.

7 Viri in literatura

Bešter, M., Križaj Ortar, M., Končina, M., Bavdek, M., Poznanovič, M., Ambrož, D. idr. (1999). *Na pragu besedila: učbenik za slovenski jezik v 1. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol*. Ljubljana: Založba Rokus.

Eržen, V. (2011). Bralne strategije in razvijanje bralne pismenosti. V F. Nolimal (ur.), *Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi: zbornik prispevkov konference* (str. 103). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Grosman, M. (2003). Pomen branja za posameznika in širšo družbo. V M. Blatnik Mohar (ur.), *Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja* (str. 10–12). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Grosman, M. (2004). *Zagovor branja : bralec in književnost v 21. stoletju*. Ljubljana: Založba Sophia.

Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost*. Ljubljana: Založba Karantanija.

Hedges, B. (2001). *Z branjem do bogastva*. Ljubljana: Založba Amalietti & Amalietti.

Jelenko, T. (2010). *Razvijanje sporazumevalne zmožnosti*. Maribor: Založba Obzorja.

Kesič Dimić, K. (2010). *Priročnik o branju*. Ljubljana: Založba Alba.

Pečjak, S. in Gradišar, A. (2002). *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Pečjak, S., Bucik, N., Gradišar, A. in Peklaj, C. (2006). *Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Zupančič, K. (2011). Učenje branja – projekt učenca, učitelja in starša. V F. Nolimal (ur.), *Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi: zbornik prispevkov konference* (str. 86). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

7.1 Viri slik

Slika 1: *Branje*. Pridobljeno 13. 2. 2020 iz <https://andimanwno.wordpress.com/2018/11/06/media-pembelajaran-teka-teki-silang/>

8 Priloge

- Anketni vprašalnik za učence

ANKETNI VPRAŠALNIK – UČENCI OSNOVNOŠOLCI IN BRANJE

Smo učence 8. razreda, Ana Pilih, Maša Hržica Stante in Nika Petrak. Pripravljamo raziskovalno nalogo o priljubljenosti branja na naši šoli.

Prosimo vas, da izpolnite naslednjo anonimno anketo. Povsod izberi en odgovor, razen če ni zapisano drugače. Podatki naj bodo resnični.

Razred: _____

Spol: M Ž

1. Kakšen je tvoj odnos do branja? Izberi en odgovor.

- a) zelo rad berem
- b) rad berem
- c) berem samo, če je nujno
- d) ne maram branja
- e) sovražim branje

2. Kakšen je tvoj najpogostejši motiv za branje?

- a) razvedrilo, zabava
- b) izobraževanje
- c) knjige za domače branje, bralno značko
- d) ne berem
- e) drugo: _____

3. Kater vrste gradivo najpogosteje bereš?

- a) leposlovne knjige
- b) strokovne knjige
- c) revije
- d) ne berem
- e) drugo: _____

4. Katero zvrst knjig najraje bereš? Obkroži en odgovor.

- a) kriminalke, grozljivke
- b) vsakdanje zgodbe
- c) ljubezenske zgodbe
- d) humoreske
- e) pesmi
- f) drame
- g) stripe
- h) ne berem
- i) drugo: _____

5. Kdo najbolj vpliva na tvoj izbor gradiva? Obkroži en odgovor.

- a) sam
- b) starši
- c) učitelji
- d) prijatelji
- e) knjižničarka
- f) mediji

6. Na kakšen način bi te knjižničarka in učitelji lahko pritegnili k branju ? Označi z znakom X.

NAČIN/UČINKOVITOST	MANJ UČINKOVITO	UČINKOVITO	ZELO UČINKOVITO
Dovolj zanimivih knjig.			
Opozarjanje na nove knjige.			
Pogovori o knjigah.			
Srečanje s pisatelji in pesniki.			
Kvizi in uganke.			
Priporočani sezname knjig na spletu.			
Drugo.			

7. Kako pogosto bereš?

- a) vsak dan
- b) skoraj vsak dan
- c) 1–2 krat na teden
- d) nekajkrat na mesec
- e) občasno
- f) nikoli

8. Kako pogosto berejo knjige tvoji starši?

- a) vsak dan
- b) 1–2 krat na teden
- c) nekajkrat na mesec
- d) občasno
- e) nikoli

9. Ali se o prebrani knjigi s kom tudi pogovarjaš? Označi z znakom:

	VEDNO	VČASIH	NIKOLI
s starši			
z vrstniki			
z učitelji			
s knjižničarko			

Hvala za sodelovanje!